

SERRA

D'OR

**L'AVENTURA NORD-AMERICANA
DE «MARIA ROSA» DE GUIMERÀ**
Sharon G. Feldman

**JOAN JOSEP OSELLA
L'ARQUEBISBE PROPER**
Miquel-Lluís Muntané

**DE L'ESPANYA GRAN
A LA CATALUNYA INDEPENDENT?**
Frederic Ribas

**JORDI MUÑOZ
UN ESCRUTINI CIENTÍFIC DE LA POLÍTICA**
Pere Antoni Pons

COL-LABORACIONISTES D'ABANS I D'ARA
Jaume Fabre

**UNA BRUSA I UN ÀNGEL: RODOREDA
I FENOSA, UNA AMISTAT A PARÍS**
Carme Arnau

**DAVID FOSTER WALLACE
LA LITERATURA INFINITA**
Fèlix Edo Tena

UNA EXPERIÈNCIA AMB D.O. CATALUNYA
Gabi Stanislavsky

682

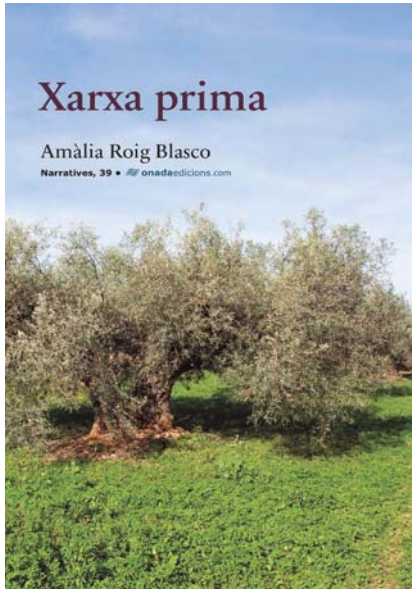
Tria personal

per Vicenç Llorca

Amàlia Roig Blasco

Xarxa prima

Onada Edicions, Benicarló, 2015.

Amàlia Roig (Vinaròs, 1959) va donar a conèixer el 2009 un llibre esplèndid, *Un viatge fora forat*, que conduïa el lector a través d'una prosa de viatge amb elements poètics i reflexius des del delta de l'Ebre fins als Columbrets. Ara hi torna, uns anys més tard, amb *Xarxa prima*, en què l'autora-protagonista de ficció, l'Anna, proposa un itinerari literari en la cruïlla en què es troben catalans, aragonesos i valencians («l'Ilercavònia li diuen a aquest territori») per endinsar-se, mitjançant personatges reals, en una anàlisi de l'ànima humana.

Lluny dels grans nuclis urbans, l'obra proposa una visió artesanal de la vida, la cultura i la literatura. Es tracta de posar en relleu els múltiples oficis i dedicacions de

les persones. Amb això, Amàlia Roig tracta un tema tan interessant com el del plaer ètic de fer bé el propi ofici i compartir-lo amb els altres. D'aquesta manera, per les seves pàgines desfilen «una apicultora, una vinatera, un poeta, una grangera, un pescador, la mateixa escriptora...».

L'obra la componen catorze capítols, o més aviat podríem dir-ne «unitats», caracteritzats per una estructura original. A manera de crònica, uns títols van marcant les fites de la unitat tot barrejant allò que l'autora anomena «fragments» i «notes». I és que el concepte d'unitat es genera en la seva literatura a partir d'una concepció fragmentària de la realitat. Com una «xarxa», la paraula va lligant «trossos» diferents de la peça artesanal que és el relat final. «Prima» perquè és fràgil, com la realitat que intenta expressar. De fet, l'estructura narrativa respon a una noció de la vida en què es barreja la ficció amb allò real, la crònica pura amb la dimensió poètica. A més, la frase clara, juntament amb la cura en la reproducció de trets de la parla de la zona, converteix en una delícia la lectura d'aquest llibre positiu, optimista, honest amb ell mateix i en què els artesans, les persones de carn i ossos que li donen sentit, apareixen com els grans resistents en una època abocada a la confusió i al caos consumista. Afirmar al final l'autora, seguint un vitalisme de caràcter mediterrani que abraça la gran lliçó bíblica de l'Eclesiastès: «Han seguit el llarg camí de la força que marca el temps i la natura. Cada cosa té el seu lloc, cada cosa té el seu temps, cada mot ocupa el buit que li pertoca.» I, gràcies a l'harmonia amb aquest ordre natural, tan mediterrani, «salven la

terra, els oficis, les paraules, la història, cada forma de vida».

No és d'estranyar, doncs, que Amàlia Roig confiï en el detall pescat per la xarxa prima de les seves frases bona part de la gràcia literària d'una obra que barreja la literatura de pensament, de viatge, l'apunt autobiogràfic, el relat novellesc... I l'apologia de l'actitud artesana del qui resisteix.

Anna Ballbona

Joyce i les gallines

Anagrama, Barcelona, 2016.

Anna Ballbona (Montmeló, 1980) és periodista i autora de dos llibres de poemes: *La mare que et renyava era un robot* (Premi Amadeu Oller a poetes joves, 2008) i *Conill de gàbia* (2012). Enguany s'ha estrenat com a novel·lista amb *Joyce i les gallines*, obra finalista en el Premi Llibres d'Anagrama. Ballbona aprofita una triple experiència per bastir la seva novel·la. D'una banda, l'ofici literari adquirit des de la seva condició

de poeta. D'una altra, el seu coneixement de la perifèria barcelonina (Ballbona resideix a la Garriga), cosa que li permet dur a terme una observació real dels trajectes amb tren entre la capital i la ciutat del Vallès Oriental. I, finalment, la pràctica de l'escriptura des de la seva professió com a periodista.

La Dora és la protagonista de la novel·la. Es dedica a tasques de periodisme municipal mentre es desplaça cada dia amb trens de Rodalies des del lloc on viu, significativament al Vallès Oriental, fins al seu lloc de treball a Barcelona. Viu abocada a una rutina sobre la qual projecta una mirada analítica, tant d'allò que succeeix a l'exterior com al seu interior. Ballbona treballa a consciència les descripcions del trajecte de la Dora en tren. Així, retrata l'ambient del vagó, amb la seva diversitat de viatgers i circumstàncies —com la d'un grup que ve de fer teràpia—, i també els espais que travessa. Cal no perdre's, en aquest sentit, les frases al voltant de l'estació Montcada-Bifurcació, rebatejada com a «Montcada Bifurca. Desolació»: «Estèticament és horrorosa, una vomitada de vies sense ganes ni ordre, un no-res entre una autovia i barri de perifèria, un no-lloc, per dir-ho com toca en el vocabulari en voga.»

La Dora, que no ha llegit gaire Joyce, decideix trencar la seva vida quotidiana i fa un viatge amb la seva parella a Dublín, cosa que li serveix per a endinsar-se en el món de Joyce de la mà d'un expert, en Murphy. Aquest pretext serveix a Ballbona per a reflexionar amb ironia sobre l'impacte dels literats i el seu ús turístic: «El Joyce atractiu turístic, el Joyce baròmetre per tot, el Joyce inici i final del punt

quilomètric, serveix d'alguna manera a la seva obra? O més aviat en fa befa i la buida de contingut?» A més, en Murphy té juntament amb Joyce una altra passió: col·leccionar gallines d'arreu del món com a animals de companyia. Des d'aquell moment, les gallines, d'altra banda ja evocades en el seu record d'infantesa rural, actuen com a element transformador de la realitat. Sota l'influx de l'artista Banksy, realitza accions de canvi de les coses, com pintar gallines i lemes antisistema en la urbanització de luxe de Besllum: «Si el moment epifànic de *Joyce i les gallines* a Dublín havia significat, per a la Dora, un impuls, una gambada enllà, un punt d'inflexió, ara actuava amb la generositat i l'estima universal de voler escampar i compartir amb els altres la bona nova que les coses es poden capgirar.»

La primera novel·la d'Anna Ballbona es presenta amb la frescor i la força d'un gran sentit de l'humor a l'hora de tractar tant la sensació d'estranyesa de la realitat com les accions individuals en una època caracteritzada per la confusió.

Maksim Óssipov **El crit de l'ocell domèstic**

Traducció d'Arnau Barrios
Club Editor, Barcelona, 2015.

Club Editor està oferint al lector català llibres de la literatura universal contemporània d'una gran qualitat. En aquest context, arriba *El crit de l'ocell domèstic*, de l'escriptor i cardiòleg nascut a Moscou el 1963 Maksim Óssipov. Podríem dir que els cinc relats que componen l'obra mostren perfectament una cruïlla entre el compromís amb una nació que coneix en profun-

ditat, la russa, i la seva professió de metge. En efecte, com si d'un cirurgià literari es tractés, Óssipov disseca l'ànima russa sense fer servir tòpics. L'analitza, doncs, des de la seva complexitat i les seves contradiccions, cosa que li permet dur a terme un retrat de la Rússia contemporània cru, dur, impecable. D'aquesta manera, observem la interioritat de tot un poble a través d'unes narracions que proposen amb habilitat un pont entre la Història amb majúscula dels grans fets i la microhistòria dels personatges. El lector ho pot advertir a «Moscou-Petrozavodsk», en què

el protagonista narra en primera persona un viatge en ferrocarril per assistir a un congrés mèdic. Les catorze hores i mitja a l'interior dels vagons són suficients per a entendre, a través d'uns protagonistes menors, aspectes de la vida russa que cobren ple sentit al final, quan el tren arriba a la seva destinació. No podem deslliurar-nos de la frase inicial: «Deslliurar-nos del proïsme, ¿no és aquesta, la finalitat del congrés?»

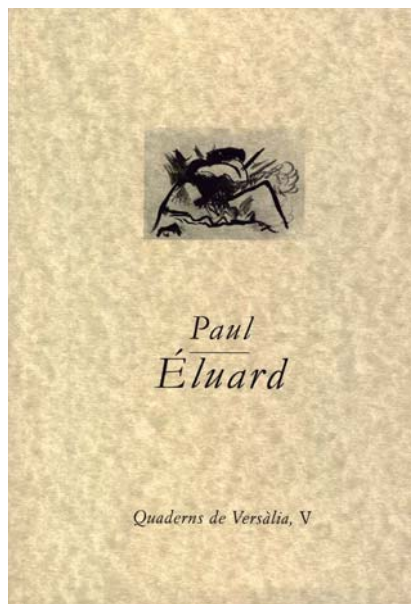
D'una gran força resulta el relat que dona títol al llibre i que ofereix una visió poètica amb l'al·legoria dels ocells. El traductor, Arnau Barios, afirma agudament en l'epíleg: «Crescuts d'unes tradicions i travessats d'una Història que corre entre la falla i nosaltres, els contes d'Óssipov, a més, bullen de vida inestable, amb uns ocells de casa (la seva manera, potser, de dir *hamlets*) que busquen no se sap què i a qui acompanya una gernació de secundaris pintorescos i reconeixadors.» Tot el dolor de la Rússia contemporània sembla resumir-se en la frase d'uns dels personatges: «Vam néixer en una guerra, morirem en una altra.» Però també hi ha lloc per a l'esperança, encara que quedi oculta rere una literatura que jo definiria com la descripció d'una llum pàl·lida: «Però després vindrà el dia, i tornaran a ser-hi els ocells de tota llei —celestials, domèstics, fers, tots. Passi el que passi, el món no rebenta: va així.»

Diversos autors

Paul Éluard

Quaderns de Versàlia, Sabadell, 2015.

Des de 2001, els poetes del grup Papers de Versàlia (Marcel Ayats, Josep Gerona, Esteban Martínez, Quilo Martínez i Josep Maria Ripoll) han dut a terme diverses iniciatives per a promoure la creació poètica i la difusió de la poesia. Actualment, el grup manté tres col·leccions, entre les quals, i des de 2011, «Quaderns de Versàlia», que vol homenatjar poetes de la literatura universal a través d'una original combinació d'assaigs sobre el poeta en qüestió i la traduc-

ció, dins el possible, de poemes inèdits. Després dels números dedicats a Rilke, Emily Dickinson, Ungaretti i Auden, posen ara en mans del lector el quadern en homenatge a Eugène Grindel, més conegut amb el pseudònim Paul Éluard (1895-1952).

El volum s'estructura en tres parts. La primera ofereix nou escrits que reflexionen sobre l'obra del poeta. Subratllem-ne, per exemple, «La temptació del son», de Luc Decaunes, poeta francès proper als fundadors del surrealisme i gendre d'Éluard. O bé «Éluard, lector de Baudelaire: l'hipotext de les *Flors del mal* i del *Spleen* de París a *Capital del dolor*», de la professora de literatura francesa Corinne Bayle. Un interès especial presenta l'escrit de Ricard Ripoll «Apunts per a un estudi de la recepció de Paul Éluard a Catalunya», que inclou en annex tres documents d'època.

Una selecció de poemes constitueix la segona part. En aquest cas, s'ha prioritzat la publicació de poemes inèdits representatius de l'obra del poeta i, per tant, s'ha

obviat *Capital del dolor*, atès que es troba ja traduïda. Jordi Vintró i Jesús Munárriz han estat els encarregats de dur a terme la selecció i les versions respectives. Arnau Pons tanca la mostra amb la traducció de «Les petits justes», tot intercalant entre els poemes comentaris interessants.

La tercera i darrera part del llibre és un conjunt miscel·lani de disset poetes catalans, castellans i francesos que han escrit a partir de la poesia de l'autor francès. D'aquesta manera, el volum esdevé també una antologia actual de poetes que fan viva l'obra de Paul Éluard a través del millor tribut que es pot oferir: el de la pròpia poesia.